

Σχόλιο επί των Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα επί της υπόθεσης C-134/23

«Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες», «Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο»

κατά του Υπουργού Εξωτερικών και Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου

Στις 13 Ιουνίου 2024 δημοσιεύθηκαν οι [προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) Priit Pikamäe επί του προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλλε το Συμβούλιο της Επικρατείας προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με το ζήτημα εάν μια τρίτη χώρα μπορεί να χαρακτηριστεί ως γενικά ασφαλής για αιτούντες διεθνή προστασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32, όταν έχει στην πραγματικότητα αναστείλει, γενικώς και χωρίς να προβλέπεται προοπτική μεταβολής της στάσης αυτής, την επανεισοχή των εν λόγω αιτούντων στο έδαφός της.

Το σχετικό ερώτημα υποβλήθηκε στο πλαίσιο αίτησης ακύρωσης που υπέβαλλαν οι οργανώσεις Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο, κατά της σχετικής υπουργικής απόφασης περί χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας.¹ Μετά την εκδίκαση της εν λόγω αίτησης ακύρωσης, και πριν την κρίση επί όλων των λόγων ακύρωσης, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αριθμ. 177/2023 της Ολομελείας του, ανέστειλε την πρόοδο της δίκης και απέστειλε το άνω προδικαστικό ερώτημα προς το ΔΕΕ.

Ο Γενικός Εισαγγελέας, με τις Προτάσεις του προς το ΔΕΕ καταρχήν επισήμανε ότι η εν λόγω υπόθεση διαφέρει από προηγούμενες προτάσεις του ιδίου επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság² όπου είχε υποστηρίξει ότι η *έλλειψη βεβαιότητας* σχετικά με την εισδοχή ή την επανεισοχή στην ασφαλή τρίτη χώρα δεν εμποδίζει την έκδοση αποφάσεως περί απαραδέκτου ερειδόμενης στις άνω διατάξεις και ότι η είσοδος στη χώρα αυτή πρέπει να εξακριβώνεται μόνον κατά τη στιγμή της εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής έτσι ώστε η ανάλυση που είχε προγενέστερα προτείνει δεν μπορεί να ισχύει στην προκειμένη περίπτωση.³ Τούτο καθώς, όπως επισήμανε, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο αλλά και από τις διευκρινίσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση,⁴ προκύπτει ότι «η *εκτέλεση των αποφάσεων περί απαραδέκτου που ερείδονται στον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως γενικώς ασφαλούς χώρας προσκρούει από τον Μάρτιο του 2020 στη γενική και απόλυτη άρνηση που επιδεικνύει η συγκεκριμένη χώρα, για αόριστο χρονικό διάστημα και χωρίς να προβλέπεται προοπτική μεταβολής της στάσης αυτής, όσον αφορά την επανεισοχή των αιτούντων διεθνή προστασία*».⁵ Όπως σημειώνει ο Γενικός Εισαγγελέας του Δικαστηρίου, η θέση της Τουρκικής Κυβερνήσεως παρουσιάζεται στην έκτη ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής

¹ Υπ' αριθ. 42799/3-6-2021 (ΦΕΚ Β' 2425/7-6-2021) απόφαση Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου και Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών

² Προτάσεις επί υποθέσεων C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, EU:C:2020:294, σημεία 111 έως 114, καθώς και σημείο 127

³ Σημ. 31 των Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

⁴ Βλ. [σχετικό δελτίο τύπου για την εκδίκαση στις 14/3/2024](#)

⁵ Σημ. 33 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

Επιτροπής σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία [COM(2022) 243 final], όπου η Επιτροπή επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Σε απάντηση στα επανειλημμένα αιτήματα των ελληνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την επανέναρξη των επιχειρήσεων επιστροφής, η Τουρκία δήλωσε ότι καμία επιχείρηση επιστροφής δεν θα πραγματοποιηθεί, εάν δεν παύσουν οι καταγγελλόμενες επαναπροωθήσεις κατά μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων και η Ελλάδα δεν ανακαλέσει την απόφασή της να θεωρεί την Τουρκία ασφαλή τρίτη χώρα».⁶

Ο Γενικός Εισαγγελέας, παρά τη γνώμη της πλειοψηφίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, βασιζόμενος κατά κύριο λόγο στο γράμμα και τη δομή του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32, πρότεινε προς το Δικαστήριο να δεχθεί ότι η απαίτηση περί εισδοχής ή επανεισδοχής του αιτούντος διεθνή προστασία δεν αποτελεί προϋπόθεση του κύρους της προσβαλλόμενης πράξεως γενικής ισχύος.⁷ Στην πρότασή του αυτή κατέληξε κυρίως με βάση την ίδια τη δομή του εν λόγω άρθρου, από την οποία φαίνονται να διακρίνονται πλείονα στάδια ως προς το χαρακτηρισμό μιας χώρας ως ασφαλούς τρίτης χώρας⁸, όπως επίσης και από την αντιπαράθεση της εν λόγω διάταξης με το γράμμα του άρθρου 35 της οδηγίας 2013/32 όπου η προϋπόθεση αυτή πρέπει να εξακριβώνεται εξαρχής, με συνέπεια να μην μπορεί να γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός μιας χώρας ως «πρώτης χώρας ασύλου» ελλείψει εισδοχής ή επανεισδοχής του αιτούντος. Πρότεινε έτσι ότι η πραγματική εισδοχή ή επανεισδοχή των αιτούντων δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για τον χαρακτηρισμό μιας χώρας ως γενικώς ασφαλούς και πρέπει να εξακριβώνεται μόνον κατά το στάδιο της εξατομικευμένης εξετάσεως της αιτήσεως διεθνούς προστασίας.⁹

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επιληφθεί της άνω πρότασης και στο Δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει επί της ερμηνείας του άρθρου 38 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, σύμφωνα με το γράμμα και τη δομή αυτού, όπως προτείνει ο Γενικός Εισαγγελέας, ή σύμφωνα με το πλαίσιο και τους σκοπούς που επιδιώκονται με την ρύθμιση της οποίας η ερμηνευόμενη διάταξη αποτελεί μέρος, όπως δέχθηκε η πλειοψηφία του Συμβουλίου της Επικρατείας, λαμβάνοντας υπόψη τη διάταξη του άρθρου 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διαφυλάσσει το δικαίωμα στο άσυλο, κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετείται ο επιδιωκόμενος από την οδηγία αυτή σκοπός της εξασφάλισης της κατά το δυνατόν ταχείας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που προβλέπεται τόσο στην αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας όσο και στο άρθρο 31 παρ. 2 αυτής.¹⁰

Περαιτέρω όμως, ο Γενικός Εισαγγελέας προτείνει την ερμηνεία της προϋπόθεσης ύπαρξης ή μη δυνατότητας επανεισδοχής στην τρίτη χώρα, με τρόπο διαφορετικό απ' ότι εφαρμόζεται από την Υπηρεσία Ασύλου, όσο και την πλειοψηφία των αποφάσεων των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφύγων¹¹. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω αποφάσεις των εθνικών αρχών, βασιζόμενες στις Προτάσεις του ίδιου Εισαγγελέα επί των ως άνω αναφερόμενων

⁶ Υποσημείωση 10 των προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

⁷ Σημ. 34 και 36-55 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

⁸ Σημ. 45-46 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

⁹ Σημ. 53 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

¹⁰ Σκέψη 38 ΟΛΣΤΕ 177/2023.

¹¹ Βλ. [AIDA Country Report 2023 Update June 2024](#), σελ. 158,

υποθέσεων C-924/19 PPU και C-925/19 PPU,¹² δέχονται κατά τη συντριπτική πλειοψηφία τους ότι η προϋπόθεση της πραγματικής ή μη επανεισοχής στην τρίτη χώρα ελέγχεται όχι κατά το στάδιο έκδοσης, αλλά κατά το στάδιο εκτέλεσης της απόφασης με την οποία κρίνεται απαράδεκτη μια αίτηση διεθνούς προστασίας, λόγω εφαρμογής της ρήτρας ασφαλούς τρίτης χώρας.

Η ερμηνεία αυτή όμως είναι, σε κάθε περίπτωση, και ανεξάρτητα από το ζήτημα περί του αν μπορεί μια τρίτη χώρα να χαρακτηριστεί ως γενικά ασφαλής, αντίθετη προς τη διάταξη του άρθρου 38 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, καθώς, όπως σημειώνει ο Γενικός Εισαγγελέας στις άνω Προτάσεις του, «εφόσον τα κράτη μέλη έχουν βεβαιωθεί, από το πρώτο στάδιο, ότι ο αιτών δεν θα μπορέσει να μεταβεί στην «ασφαλή τρίτη χώρα», η εξακρίβωση, κατά το δεύτερο στάδιο, του πραγματικού χαρακτήρα της εισδοχής ή της επανεισοχής είναι άνευ αντικειμένου», έτσι ώστε, σε μια τέτοια περίπτωση, τα κράτη μέλη «δεν μπορούν να εκδώσουν για τον συγκεκριμένο αιτούντα απόφαση περί απαραδέκτου ερειδόμενη στην έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας».¹³

Κατέληξε έτσι να προτείνει προς το Δικαστήριο, αντίθετα προς την ερμηνεία που εφαρμόζουν οι Ελληνικές εθνικές αρχές, ότι «σε περίπτωση που το κράτος μέλος έχει διαπιστώσει με βεβαιότητα, ήδη από την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, ότι δεν θα επιτραπεί στον αιτούντα να μεταβεί στο έδαφος χώρας που έχει χαρακτηριστεί ως γενικά ασφαλής, το άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32 αντιτίθεται στην έκδοση αποφάσεως περί απαραδέκτου ερειδόμενης στην έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας».¹⁴

Οι οργανώσεις που υποστήριξαν την άνω υπόθεση θα συνεχίσουν τον δικαστικό τους αγώνα, τόσο ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, με σκοπό την ακύρωση της εν λόγω Υπουργικής απόφασης περί χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας, υποστηρίζοντας τόσο τα δικαιώματα των προσφύγων, όσο και το κράτος δικαίου, προς το οποίο έρχεται αυτή σε αντίθεση.¹⁵

¹² Οι οποίες δεν μπορούν να ισχύουν στην υπό κρίση περίπτωση, όπως αναφέρεται ανωτέρω. Βλ. σημ. 31 Προτάσεων του επί υπόθεσης C-134/23.

¹³ Σημ. 60 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

¹⁴ Σημ. 73-75 Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα

¹⁵ [Δελτίο τύπου ΕΣΠ 08.10.2021](#) Αίτηση ακύρωσης κατά της Απόφασης με την οποία η Τουρκία χαρακτηρίστηκε ασφαλής τρίτη χώρα